

Josef Smrkovský (1911–1974)

Výrazná postava druhoválečného domácího odboje. Po válce působil ve státní správě, například v pozici náměstka ministra zemědělství. Mezi lety 1951 a 1955 byl jako jedna z obětí tehdejších monstrprocesů vězněn, roku 1963 se mu však dostalo rehabilitace. Byl důsledným zastáncem reformem pražského jara. Od dubna 1968 zastával funkci předsedy Národního shromáždění, které byl však v lednu 1969 jako jeden z vůdčích reformistů zbaven.^{1 2}

Drahý soudruhu Smrkovský,

následující jednání bude klíčovým okamžikem, který rozhodne o dalším osudu reformem pražského jara, na jejichž zavedení máte zásadní podíl.

Ve stávající situaci není možné si nad Sověty příliš vyskakovat, přesto je ale pro další situaci v Československu zásadní se alespoň pokusit o to, aby co největší množství opatření, která se během posledního roku podařilo zavést, zůstalo zachováno. Jako předseda Národního shromáždění reprezentujete hlas všech tří set československých poslanců. Nezapomeňte proto váhu Vašeho hlasu použít k tomu, abyste i za cenu ústupků Sovětům v jiných oblastech zachoval co nejvíce z občanských svobod, které pražské jaro přineslo.

Nezapomeňte však, že se nacházíte ve velkém nebezpečí. Již Vaše „internace“ byla jasným znamením, že jste pro Sověty jako jeden z hlavních reformátorů trnem v oku. V prosazování československých zájmů proto postupujte obezřetně, neboť kromě budoucnosti Československa se dnes může rozhodovat i o budoucnosti Vaší.

V rámci jednání by proto měl zaujmout tento postoj:

1. Situace se sice vstupem vojsk výrazně změnila, i přesto je nutné apelovat na mírové řešení a zdůraznit výsledky předchozího jednání. Zvažte proto podporu návrhů: *„Vlády SSSR a KSČ souhlasí, že je v zájmu obou stran vzájemně udržovat přátelské vztahy, které budou založené na principech rovnosti, respektu a bratrské spolupráce,“* nebo *„Obě strany sdílí názor, že je v současné situaci potřeba navázat na předchozí jednání v Bratislavě a Čierné nad Tisou a že je nutné uskutečnit zásady a úkoly, které obsahují výstupní dokumenty ze zmíněných porad.“* Naopak je potřeba vystupovat proti tomu, aby Sověti zneužívali situace a zasahovali do vnitřních záležitostí Československa.
2. Ač si vážíte podpory, kterou Vám znovuzvolením vyslovili delegáti na mimořádném XIV. sjezdu KSČ, je jasné, že bez jeho anulování ani nemůžete doufat v jakoukoliv dohodu. Proto bude nutné podpořit návrh, který odsune pořádání legitimního sněmu až na období po uklidnění situace, a to v plném složení, aby již o jeho legitimitě nemohlo být pochyb.
3. Podpora svobody médií je jedním z hlavních výdobytků socialistické reformní politiky. Pokuste se tedy prosadit návrh, který ji v co největší míře zachová, například *„Československá strana trvá na svobodě vyjadřování ve sdělovacích prostředcích v ČSSR, kterou považuje za jeden ze základních pilířů vyspělého socialistického společenství.“*
4. Československo vojenskou pomoc naprosto nepotřebuje, neboť je schopno si svou vnitřní i vnější bezpečnost zajistit samo. Podpořte tedy návrh ve znění: *„Vedení KSČ se shoduje se zúčastněnými zástupci KSSS, že je v zájmu obou stran situaci vyřešit vnitrostátními zásahy. Dlouhodobá vojenská pomoc spřátelených států by mohla vyvolat odpor československých občanů a ještě více ohrozit stabilitu socialistického zřízení.“* Zároveň je však třeba za každou cenu zabránit ztrátám na životech našich občanů, proto je nutné se zavázat k návrhu:

„Československá strana bude ihned informovat ozbrojené síly ČSSR o příkazu, aby se vyvarovaly konfliktů a incidentů mezi občany ČSSR a spojeneckými vojsky působícími na československém území.“

5. Co se personální situace týče, zastáváte názor, že o případných změnách by si měla strana rozhodnout sama, ideálně rozhodnutím delegátů na legitimním Sjezdu. Postavte se proti návrhům, které by chtěly diktovat politické změny zvenčí. Mohlo by se totiž snadno stát, že mezi ohroženými pozicemi bude i ta Vaše.
6. Sovětský svaz je a bude i nadále nejvýznamnějším ekonomickým partnerem Československa. Ač považujete ekonomické reformy za posun kupředu, ničemu neuškodí podpora bodu: *„Obě strany se shodují, že se v nejbližší době uskuteční jednání o prohloubení ekonomické, vědecké a technické spolupráce mezi ČSSR a SSSR, aby v ČSSR došlo ke splnění plánu a růstu národního hospodářství.“*
7. Kontaktování OSN ze strany některého ze spolustraníků nebyl dobrý krok a v rámci dosažení kompromisu je třeba toto odsoudit. Není však třeba být moc konkrétní, ať nevedete své kolegy v nebezpečí. Podpořte například návrh: *„Předsednictvo KSČ potvrzuje, že nejmenovaní zástupci ČSSR kontaktovali Organizaci spojených národů a sdíleli informace, kterými závažně porušili zásady KSČ i legislativu ČSSR. Nejednalo se však o krok, který by byl projednáván na sjezdech KSČ se všemi členy předsednictva.“*
8. Výsledky jednání by měly být jednoznačně komunikovány směrem k československému lidu, zároveň je třeba se přihlásit k pokračování československo-sovětského přátelství. Podpořte tedy body: *„Delegace obou zúčastněných stran se shodly, že je nasnadě v zájmu uklidnění situace adekvátně interpretovat výsledky jednání skrze sdělovací prostředky. Předsednictva KSSS a KSČ budou tato oznámení vzájemně koordinovat,“* a *„Obě strany se shodují, že výsledky tohoto jednání povedou k uklidnění situace v ČSSR a k pokračování kvalitních vztahů mezi SSSR a ČSSR v nadcházejících letech.“*

Vážený soudruhu, hodně zdaru a pevných rozhodnutí během jednání!

Seznam zdrojů:

¹ VRABEC, Václav. *Vybočil z řady: medailón Josefa Smrkovského a doby, v níž žil*. Praha: Naše vojsko, 1991. Dokumenty (Naše vojsko). ISBN 80-206-0277-1.

² Josef Smrkovský. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=3870&org=282>